

Täysistunto

Torstai 24.11.2022 klo 16.01—19.20

13. Hallituksen esitys eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 272/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Hänninen.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.59 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Vankien tupakoinnin rajoittamista koskeva hallituksen esitys saapui ensimmäisen kerran eduskuntaan vuonna 2020, ja lähtökohtana silloin oli tupakoinnin täysikielto suljetuissa vankiloissa. Täysikiellon mahdollisuus kuitenkin torpattiin perustuslakivaliokunnassa sen perusoikeuksiin liittyvien ongelmien vuoksi. Jo vuonna 2020 vasemmisto nosti esiin perusteltuja huolia vankien itsemääräämisoikeuteen liittyen. Tämän vuoksi olen iloinen siitä, ettei esitetty tupakoinnin rajoittaminen merkitse enää täysikieltoa suljetun vankilan vangeille.

Itsemääräämisoikeuteen liittyvistä huolista riippumatta niin alkuperäisen kuin nyt käsitelyssä olevan esityksen tavoite on erittäin tärkeä. Julkisella vallalla on yksiselitteisesti perustuslaillinen velvollisuus edistää väestön terveyttä. Tupakointi aiheuttaa vakavia terveyshaittoja niin tupakoitsijalle itselleen kuin muille tupakansavulle altistuville. Esitys on myös linjassa sen kanssa, että meillä on muuallakin yhteiskunnassa käytössä yleinen tupakointikielto, joka myös kieltää sisällä tapahtuvan tupakoinnin silloin, kun tilat ovat esimerkiksi yleisön, työntekijän tai asiakkaiden käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Tiedämme, että vangit kärsivät muuta väestöä yleisemmin mielen-terveys- ja päihdeongelmista, minkä lisäksi heillä on taustallaan usein ylisukupolvista huono-osaisuutta sekä negatiivisia viranomaiskokemuksia. Tupakointi on monien vankien näkökulmasta se pienin paha, ja muiden käynnissä olevien suurien elämänmuutosten vuoksi tupakointi voi tarjota turvaa ja helpotusta joillekin yksilöille.

Olen iloinen siitä, että esityksessä ehdotetaan, että lainsäädäntöön lisätään säännös vankien oikeudesta saada lääketieteellisten tarpeiden mukaista tukea tupakoinnista vieroittautumisessa. Tämänkaltaiset keinot tukevat vangin muutosta ja riippuvuudesta irti pääsemis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

tä. Toivon, että fyysisen tuen lisäksi psyykkisen tuen järjestämisestä huolehditaan riittäväällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Minulla on muutamia huolia liittyen vankien tupakoinnin tosiasialliseen järjestämiseen. Täyskiellon poistumisesta huolimatta esitys tarkoittaa käytännössä sitä, että suljetuissa vankiloissa mahdollisuus tupakoida on jo valmiiksi muuta yhteiskuntaa rajoitetumpi. Suljetussa laitoksessa vangit pääsevät tupakoimaan vain muutamia kertoja päivässä, sillä vähimmäistaso on asetettu ulkoilun yhteyteen. Olen huolissani erityisesti siitä, että etenkin suljetuissa vankiloissa on ollut jo pitemmän aikaa vartijoiden suhteen vakava henkilöstöpula. Ulkoilujen järjestäminen ja niiden valvonta ovat riippuvaisia vartijoiden määrästä. Henkilöstöpulan vuoksi vähimmäistaso voi jäädä tietyissä vankiloissa vain lainsäädännössä asetuksen edellyttämäksi, jota ei tosiasiassa saavuteta. Henkilöstöpulaan liittyvät ongelmat liittyvät toisaalta laajemminkin vankien oikeuksien toteutumiseen, ja asiaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota myös työntekijöiden jaksamisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Julkiselle vallalle asetettujen tehtävien vuoksi lakiesitys on mielestäni erittäin kannatettava. Vankien itsemääräämisoikeuden toteutumisen näkökulmasta täyskiellon poistaminen suljettujen vankiloiden kohdalla on perusteltua ja siinä mielessä tärkeä. Mielestäni meillä on nyt käsillä versio, joka turvaa entiseen verrattuna paremmin vankien itsemääräämisoikeutta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

19.03 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hännisen puheenvuoroihin nähdessä en tiedä, onko minulla eri esitys, koska tässä hallituksen esityksessä 165/2020 on kohta, jossa sanotaan, että ”tupakointi suljetuissa vankiloissa ehdotetaan kiellettäväksi kokonaan”. Lisäksi sanotaan, että ”avolaitoksissa tupakointi sallittaisiin edelleen ulkotiloissa”. Tuntuu mielestäni aivan käsittämättömältä ja järjettömältä, että tänne on ylipäättänsä tuotu tällainen lainsäädäntö samanaikaisesti, kun hallituspuolueissa on mukana puolueita, jotka haluaisivat laillistaa kannabiksen. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.